

Obsah

1.	ZÁKLADNÍ POJMY V OBLASTI ŘEČOVÉ KOMUNIKACE, DEFINICE OBORU LOGOPEDIE	11
1.1	Základní pojmy v oblasti řečové komunikace	11
1.1.1	Řečová komunikace	11
1.1.2	Jazyk	11
1.1.3	Individuální jazykový systém	11
1.1.4	Řeč	12
1.1.5	Centrální nervová soustava (CNS)	12
1.1.6	Kognitivní schopnosti	12
1.1.7	Neurokognitivní systémy mozku a řečová komunikace... ..	12
1.1.8	Sluchová percepce řeči	12
1.1.9	Produkce řeči	13
1.1.10	Orofaciální soustava	13
1.1.11	Dechové ústrojí (respirační ústrojí)	13
1.1.12	Hlasové ústrojí (fonační ústrojí)	13
1.1.13	Artikulační ústrojí (mluvidla)	14
1.1.14	Rezonanční prostory	14
1.1.15	Mezilidská komunikace	14
1.2	Logopedie – definice a pojetí oboru	16
1.3	Jazykovědné, medicínské, psychologické a pedagogické obory v oblasti řečové komunikace	17
2.	ZÁSADNÍ KONCEPCE VE VÝVOJI OBORU LOGOPEDIE V ČR.....	19
2.1	Logopedie jako výchova řeči v reflexologickém pojetí CNS.....	19
2.2	Narušená komunikační schopnost	20

2.3	Poruchy řečové komunikace – psycholingvisticky orientovaný přístup	22
2.4	Josef Liška a vývoj české a slovenské logopedie	24
3.	PSYCHOLINGVISTICKY ORIENTO VANÝ PŘÍSTUP V LOGOPEDII.....	27
3.1	Řečová komunikace jako komplexní proces	27
3.2	Komunikační řetězec	28
3.3	Poruchy řečové komunikace.....	30
4.	VÝVOJ POZNATKŮ V OBLASTI PŘK, SPOJENÝ S VÝVOJEM POZNATKŮ O ČINNOSTI CNS	32
4.1	Poruchy řečové komunikace a vývoj neurověd	32
4.2	Zásadní mezníky neurovědy a neurorehabilitace	33
5.	ČESKÁ LOGOPEDIE – VÝVOJ OBORU V 20. STOLETÍ DO SOUČASNOSTI	38
5.1	20. století a současný vývoj v české logopedii	38
5.2	Významné současné trendy mezinárodní spolupráce v oblasti logopedie.....	41
5.2.1	IALP – International Association of Logopedics and Phoniatrics	42
5.2.2	CPLOL – Standing Liaison Committee of Speech and Language Therapists in EU	42
6.	ORGANIZACE LOGOPEDICKÉ PÉČE V ČR. VYBAVENÍ LOGOPEDICKÉHO PRACOVISŤE	44
6.1	Organizace logopedické péče v ČR.....	44
6.1.1	Logopedická pracoviště v rezortu Ministerstva zdravotnictví	44
6.1.2	Logopedická pracoviště v rezortu Ministerstva školství, mládeže a tělovýchovy.....	45

6.1.3	Logopedická pracoviště v rezortu Ministerstva práce a sociálních věcí.....	48
6.1.4	Profesní organizace v oblasti logopedické péče.....	49
6.2	Logopedické pracoviště, jeho prostorové vybavení a diagnostické a terapeutické pomůcky.....	49
6.2.1	Diagnostické pomůcky.....	50
6.2.2	Pomůcky pro vícemodální zpětnou vazbu.....	51
6.2.3	Specializované počítačové programy.....	51
6.2.4	Pomůcky pro záznam a reprodukci zvuku, videozáznam.....	51
6.2.5	Stimulační pomůcky.....	52
6.2.6	Využití rytmyzace při stimulaci řečových motorických modalit.....	52
6.2.7	Relaxační pomůcky.....	52
6.2.8	Kompenzační pomůcky.....	52
6.2.9	Pomůcky alternativní a augmentativní komunikace.....	52
7.	DIFERENCIÁLNĚ ROZLIŠITELNÉ SYNDROMY VÝVOJOVÝCH PŘK.....	54
7.1	Problematika vývojových PŘK.....	54
7.2	Rozdělení diferenciálních syndromů vývojových PŘK u dětí.....	55
7.2.1	Poruchy na bázi motorických řečových modalit.....	55
7.2.2	Poruchy na bázi postižení vývoje individuálních jazykových schopností.....	56
7.2.3	Poruchy na bázi postižení kognitivních schopností v řečové komunikaci – kognitivně-komunikační poruchy (KKP).....	56
7.2.4	Poruchy na bázi postižení percepce.....	57

8.	DIFERENCIÁLNĚ ROZLIŠITELNÉ SYNDROMY PŘETRVÁVAJÍCÍCH A ZÍSKANÝCH PŘK U DOSPĚLÝCH OSOB	58
8.1	Problematika PŘK u dospělých a stárnoucích osob	58
8.2	Rozdělení diferenciální syndromů PŘK u dospělých a stárnoucích osob.....	59
8.2.1	Poruchy na bázi postižení motorických řečových modalit:	59
8.2.2	Poruchy na bázi postižení fatických a kognitivních funkcí	60
8.2.3	Poruchy na bázi postižení percepce.....	61
9.	LOGOPEDICKÁ DIAGNOSTIKA – ZÁSADY, TYPY VYŠETŘENÍ, DIFERENCIÁLNÍ DIAGNOSTIKA PŘK.	62
9.1	Cíle logopedické diagnostiky, typy vyšetření.....	62
9.1.1	Komplexní logopedické vyšetření	62
9.1.2	Zaměření cíleného logopedického vyšetření	63
9.2	Diferenciální diagnostika PŘK	64
9.2.1	Diferenciální diagnostika vývojových PŘK	64
9.2.2	Diferenciální diagnostika získaných PŘK u dospělých osob	65
10.	LOGOPEDICKÁ TERAPIE – ZÁSADY A REÁLNÉ CÍLE LOGOPEDICKÉ INDIVIDUÁLNÍ A SKUPINOVÉ PÉČE	67
10.1	Složky komplexní logopedické terapie PŘK.....	69
11.	SYMPTOMATOLOGIE, ETIOLOGIE A PROGNOSTICKÉ FAKTORY U ZÁVAŽNÝCH PORUCH ŘEČI A ŘEČOVÉ FLUENCE.....	72
11.1	Palatolálie.....	72
11.1.1	Symptomatologie	72
11.1.2	Etiologie.....	72

11.1.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	72
11.2	Balbuties – koktavost.....	73
11.2.1	Symptomatologie.....	73
11.2.2	Etiologie.....	73
11.2.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	73
11.3	Tumultus sermonis – breptavost.....	74
11.3.1	Symptomatologie.....	74
11.3.2	Etiologie.....	74
11.3.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	75
11.4	Vývojová dysfázie	75
11.4.1	Symptomatologie.....	75
11.4.2	Etiologie.....	76
11.4.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	76
12.	SYMPTOMATOLOGIE, ETIOLOGIE A PROGNOSTICKÉ FAKTORY U NEUROGENNĚ A PSYCHOGENNĚ PODMÍNĚNÝCH PŘK	78
12.1	Dysartrie.....	78
12.1.1	Symptomatologie.....	78
12.1.2	Etiologie.....	79
12.1.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	79
12.2	Afázie	80
12.2.1	Symptomatologie.....	80
12.2.2	Etiologie.....	81
12.2.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	81
12.3	KKP u syndromu demence	82
12.3.1	Symptomatologie.....	82
12.3.2	Etiologie.....	82

12.3.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	82
12.4	Mutismus.....	83
12.4.1	Symptomatologie.....	83
12.4.2	Etiologie.....	84
12.4.3	Prognostické a terapeutické faktory.....	84
13.	ZÁSADY PŘÍSTUPU K ZÁVAŽNÝM PRK U DĚTÍ I DOSPĚLÝCH A STÁRNOUCÍCH OSOB.....	85
13.1	Zásadní cíle logopedické péče u dětí se závažnými PŘK	85
13.2	Závažné PŘK u dětí – zásady přístupu k dominujícím komunikačním obtížím	86
13.3	Zásadní cíle logopedické péče u dospělých osob s PŘK.....	89
14.	VÝVOJ MLUVNÍCH A ARTIKULAČNÍCH SCHOPNOSTÍ U DĚTÍ, ČESKÁ VÝSLOVNOSTNÍ NORMA A SYSTÉM ČESKÝCH HLÁSEK	96
14.1	Vývoj mluvních a artikulačních schopností u dětí	96
14.1.1	Etapy raného vývoje řečových schopností	96
14.1.2	Vývoj artikulačních schopností	98
14.2	Přehledné rozdělení intaktních percepčně motorických vzorů českých samohlásek a souhlásek	99
15.	PREVENTIVNÍ PROGRAM VÝVOJE ARTIKULACE U DĚTÍ..	103
15.1	Program krátkých cvičení s dětmi – jak udržet jazýček za zoubky	103
15.1.1	Hlávka L – jazýček na správné místo	103
15.1.2	Hlávky ČŠZ – zoubky na sobě a jako vláček, čmelák, kočička	105
15.1.3	Přidáme ještě zvuky CSZ – náš had má zoubky na sobě a směje se	106
15.1.4	R,Ř – jak nepokazit dítěti dobrý rozvoj.....	107

15.1.5	Užití preventivního a stimulačního programu rozvoje artikulace.....	109
16.	DYSLÁLIE A VÝVOJOVÉ FONOLOGICKÉ ZÁMĚNY, VYVOZOVÁNÍ A ÚPRAVA PERCEPČNĚ-MOTORICKÝCH VZORŮ HLÁSEK	110
16.1	Dyslalie a nepřesná výslovnost.....	110
16.1.1	Dyslalie	110
16.1.2	Nepřesná výslovnost	111
16.2	Vývojové nekonstantní projevy fonologických záměn hlásek	111
16.3	Vytváření a ovlivňování kvality artikulačních vzorů hlásek	113
16.3.1	Etapy procesu úpravy artikulace.....	114
16.3.2	Postup vyvozování nového artikulačního vzoru.....	114
16.3.3	Postup zapojení artikulačního vzoru do mluvného projevu	116
17.	SURDOLOGOPEDIE – LOGOPEDICKÁ PÉČE A SLUCHOVÉ POSTIŽENÍ	118
17.1	Sluchové postižení a jeho vliv na rozvoj ŘK	118
17.2	Řečová komunikace a manuálně pohybová forma komunikace	120
17.2.1	Primární a sekundární jazykový systém v podmínkách sluchové bariéry	121
17.2.2	Manuálně – pohybová forma komunikace neslyšících a role ŘK	122
17.2.3	Rozvoj ŘK u osob s nedoslýchavostí	124
17.2.4	Rozvoj ŘK u osob s kochleárním implantátem	125
18.	TERAPEUTICKÁ INTERVENCE V SURDOLOGOPEDII	128
18.1	Zásady terapeutické pomoci v surdologopedii	128

18.2	Děti s těžkou poruchou sluchu a s kochleárním implantátem.....	129
18.2.1	Reedukace sluchu	129
18.2.2	Odezírání.....	130
18.2.3	Rozvoj řečových schopností	132
18.3	Poruchy sluchu u dospělých a stárnoucích osob	134
19.	ÚPRAVA ARTIKULAČNÍCH VZORŮ JEDNOTLIVÝCH HLÁSEK	136
19.1	Hláska „S"	136
19.2	Hláska „Z"	137
19.3	Hláska „C"	138
19.4	Hláska „Š"	140
19.5	Hláska „Ž"	141
19.6	Hláska „Č"	142
19.7	Diferenciace sykavek	143
19.8	Hláska „R"	143
19.9	Hláska „Ř"	145
19.10	Hláska „L"	146
19.11	Hlásky „V" a „F"	148
19.12	Ostatní hlásky.....	149
20.	AUTOTEST K ZÁPOČTOVÝM POŽADAVKŮM, OKRUHY KE ZKOUŠCE.....	151
21.	BIBLIOGRAFIE (TUČNĚ JSOU OZNAČENY POVINNÉ STUDIJNÍ PODKLADY KE KURZU).....	159